

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala

w sprawie **K. W.** podejrzanej o czyny z art. 278 § 1 k.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 30 czerwca 2021 r.
na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.
kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść podejrzanej
od postanowienia Sądu Rejonowego w R.
z dnia 3 lutego 2020 r., sygn. akt II K [...]

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w R. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

K. W. została podejrzana o to, że:

1. w dniu 21 września 2018 roku na terenie sklepu H. w R. przy ul. K. dokonała kradzieży 3 sztuk perfum firm L., E., T., powodując tym straty w łącznej kwocie 629,97 złotych na szkodę drogerii H. to jest o czyn z art. 278 § 1 k.k.,
2. w dniu 26 września 2018 roku na terenie sklepu H. w R. przy ul. K. dokonała kradzieży 2 sztuk perfum firm D. i Y., powodując tym straty w łącznej kwocie 839,98 złotych na szkodę drogerii H., to jest o czyn z art. 278 § 1 k.k.

Postanowieniem z dnia 3 lutego 2020 r., sygn. akt II K [...], Sąd Rejonowy w R., po rozpoznaniu wniosku prokuratora o umorzenie postępowania wobec ww. z powodu jej niepoczytalności i orzeczenie środka zabezpieczającego w postaci terapii:

1. na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 w zw. z art. 31 § 1 k.k. umorzył postępowanie w stosunku do podejrzanej K. W. z uwagi na całkowitą niepoczytalność sprawcy;
2. na podstawie art. 93a § 1 pkt 2 k.k., art. 93b § 1 k.k., art. 93c ust. 1 k.k. i art. 93f § 1 k.k. orzekł wobec podejrzanej K. W. środek zabezpieczający w postaci terapii psychiatrycznej, który będzie wykonywany w Poradni Zdrowia Psychicznego w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Przychodni Lekarskiej „[...]” w R..

Orzeczenie zawiera również rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu.

Od powyższego postanowienia nie wywiedziono zwyczajnego środka zaskarżenia. Orzeczenie to, po jego uprawomocnieniu się, kasacją wywiedzioną na korzyść podejrzanej, zaskarżył w całości Prokurator Generalny zarzucając mu rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie:

- art. 354 § 2 k.p.k., polegające na rozpoznaniu na posiedzeniu sprawy z wniosku prokuratora o umorzenie postępowania i zastosowanie środka zabezpieczającego, pod nieobecność podejrzanej w sytuacji, gdy z opinii sądowo-psychiatrycznej nie wynikało, aby udział K. W. w posiedzeniu był niewskazany, co stanowi bezwzględną przyczynę uchylenia orzeczenia określoną w art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. w zw. z art. 71 § 3 k.p.k.;
- art. 354a § 1 pkt 1 i 2 i § 2 k.p.k. i art. 202 § 5 k.p.k. w zw. z art. 93b § 1 k.k., polegające na umorzeniu postępowania karnego wobec K. W. z uwagi na jej całkowitą niepoczytalność w czasie popełnienia zarzucanych jej czynów z art. 278 § 1 k.k. i jednoczesnym orzeczeniu środka zabezpieczającego w postaci terapii psychiatrycznej, bez uprzedniego wysłuchania biegłego psychologa i biegłych lekarzy psychiatrów, podczas gdy w sprawie osoby niepoczytalnej, przed orzeczeniem środka zabezpieczającego, Sąd ma obowiązek wysłuchania biegłych wymienionych specjalizacji, zaś odstępianie od tego wymogu, zgodnie z treścią art. 354a § 2 k.p.k. uzależnione jest od uzyskania zgody sprawcy czynu na zastosowanie terapii, której to zgody Sąd I instancji nie uzyskał przed wydaniem rozstrzygnięcia, gdzie ponadto biegli psychiatrzy w pisemnej opinii w ogóle nie odnieśli się do kwestii konieczności orzeczenia środka zabezpieczającego w celu zapobieżenia ponownemu popełnieniu przez K. W. czynu zabronionego.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w R. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna.

Zgodnie z art. 354 pkt 2 k.p.k., w wypadku wniosku prokuratora o umorzenie postępowania z powodu niepoczytalności sprawcy i o zastosowanie środków zabezpieczających, wniosek kieruje się na rozprawę, chyba że w świetle materiałów postępowania przygotowawczego popełnienie czynu zabronionego przez podejrzanego i jego niepoczytalność w chwili czynu nie budzą wątpliwości, a prezes sądu uzna za celowe rozpoznanie sprawy na posiedzeniu z udziałem prokuratora, obrońcy i podejrzanego; podejrzany nie bierze udziału w posiedzeniu, jeżeli z opinii biegłych wynika, że byłoby to niewskazane, chyba że sąd uzna jego udział za konieczny; pokrzywdzony ma prawo wziąć udział w posiedzeniu. Z powyższego przepisu jednoznacznie wynika zatem, że udział podejrzanego w ww. posiedzeniu jest co do zasady obligatoryjny. Jedyny wyjątek od tej reguły stanowi sytuacja, w której biegli w swojej opinii wskażą, że udział ten byłby niewskazany (tak trafnie Sąd Najwyższy m.in. w postanowieniu z dnia z dnia 3 lutego 2021 r., IV KK 582/19). W analizowanym wypadku ów wyjątkowy stan rzeczy się jednak nie zaktualizował. W pisemnej opinii biegli lekarze psychiatrzy nie tylko nie wspomnieli nic na temat tego, by udział podejrzanego w posiedzeniu sądu był niewskazany, ale wręcz stwierdzili, że w aktualnym stanie psychicznym K. W. może brać udział w postępowaniu pod warunkiem zapewnienia jej pomocy profesjonalisty (k. 98 – 102).

Z powyższego wynika zatem, że przeprowadzając posiedzenie w przedmiocie ww. wniosku prokuratora pod nieobecność podejrzanego, sąd rażąco obraził przepis art. 354 pkt 2 k.p.k., a w konsekwencji dopuścił się uchybienia stanowiącego bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k.

Autor kasacji ma również rację podnosząc, że wskazane wyżej uchybienie nie było jedynym rażącym naruszeniem przepisów prawa, które zaistniało w analizowanym postępowaniu. Organ meriti, wbrew wyraźnemu obowiązkowi wynikającemu z treści 354a § 1 pkt 1 i 2 k.p.k., przed orzeczeniem wobec K. W. środka zabezpieczającego w postaci terapii psychiatrycznej, nie wysłuchał biegłego

psychologa i biegłych lekarzy psychiatrów. W przedmiotowej sprawie nie zaktualizowała się bowiem, opisana w art. 354a § 2 k.p.k., przesłanka uprawniająca do odstąpienia od przeprowadzenia tej czynności. Z akt sprawy nie wynika bowiem, by przez wydaniem zaskarżonego postanowienia podejrzana wyraziła zgodę na podjęcie terapii. Co więcej, na co również zwrócił uwagę autor kasacji, w pisemnej opinii biegli lekarze psychiatrzy nie wypowiedzieli się na temat zasadności zastosowania wobec podejrzanej środka zabezpieczającego. Powyższe uchybienie bez wątpienia zatem można uznać nie tylko za rażące, ale i mogące mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia.

W tym stanie rzeczy, kasację należało uznać za oczywiście zasadną (art. 535 § 5 k.p.k.), a zaskarżone postanowienie uchylić i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w R. do ponownego rozpoznania w postępowaniu, które będzie wolne od wskazanych wyżej błędów.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.